

Soekot: een samengesteld feest

Bart Wallet

Pure vreugde om het onzekere bestaan

Het was een bijzondere ervaring. Gewoonlijk is het Kikar Tsion (Zionsplein) het domein van de Jeruzalemse jeugd. Het plein ligt in het hart van het uitgaanscentrum van Joods Jeruzalem en trekt als een magneet de jongeren uit hun woningen in de buitenwijken. Met het Loofhuttenfeest was het plein echter in handen van de Chabadniks, de populaire chassidische volgelingen van de overleden Lubavitsjer Rebbe. Zij hadden een soeka, een loofhut, op het plein gebouwd, een podiumpje gebouwd en een groot videoscherm opgericht. Iedere avond van het Loofhuttenfeest maakten de zwartgejaste Chabadniks er een waar feest van. Zij zorgden voor life muziek en nodigden de toeschouwers, de jonge, hippe Israëli's, uit om mee te dansen. En zo gebeurde het dat urenlang sjwartzen – zoals de orthodoxen in Israël met een Jiddisj woord worden genoemd – en seculiere Joden op vrome liedjes dansten, die de waarde van Thora bezongen en de hoop op de Messias uitspraken. Wél alleen voor mannen, want gemengd dansen is er voor orthodoxen niet bij! Deze ervaring typeert de sfeer die er in Jeruzalem tijdens het Loofhuttenfeest heerst. Iedereen heeft vakantie en het is nog prachtig weer. Doordat de loofhutten veelal op straat worden gebouwd – niet

iedereen heeft immers een tuin – drukt het een groot stempel op de publieke ruimte. Dat is dan ook de plek waar feestelijke activiteiten worden georganiseerd. Zo heeft de gemeente Jeruzalem een megagrote loofhut laten bouwen, waarin een tentoonstelling te bezichtigen is met religieus zilver en daarnaast toespraken en bijpassende religieuze muziek ten gehore worden gegeven. Het kan enige verbazing wekken dat juist Soekot zo uitbundig en feestelijk wordt gevierd. Wat er namelijk tijdens dit feest wordt herdacht is de woestijnreis van het volk Israël vanuit Egypte, die niet minder dan veertig jaar duurde. Niet de aankomst in het Beloofde Land, maar het geploeg en geploeter in de woestijn wordt gevierd. Het pelgrimschap en de vreemdelingschap staat centraal. Toch heeft het jodendom daar vreugde in ontdekt, omdat vreemdelingschap leidt tot vertrouwen op God. Een God die door de geschiedenis heen heeft laten zien betrouwbaar te zijn. Dat kan ook heel actueel zijn.

Deelnemer Barry Hartog met een speelgoed-thoranol, die vanwege Simchat Thora te koop ligt in de winkel

Het ware
leven is wat
Soekot ons
probeert
te leren:
kwetsbaar en
afhankelijk
van God

Soekot: een feest

Tijdens ons seminar werd maar liefst tweemaal naar dezelfde *derasja*, preek, verwezen van een Amerikaanse rabbijn. Deze preek had kennelijk de nodige indruk gemaakt. Rabbijn Arthur Waskow had in de septembermaand in de Verenigde Staten een link gelegd tussen de WTC-ramp op '9/11' en Soekot. Hij trok de les uit deze terroristische aanslag dat we sinds die tijd weer een diepe waarheid hebben geleerd: we leven allemaal in een *soeka*. 'De breedste oceanen, de grootste gebouwen, de rijkste bankrekeningen, de gevaarlijkste wapens kunnen ons niet beschermen.' Het ware leven is wat Soekot ons probeert te leren: kwetsbaar en afhankelijk van God. Reden te meer om met het joodse avondgebed tot God te blijven bidden: 'Spreidt Uw *soeka* van *sjalom* over ons uit.' En juist die afhankelijkheid van God en het vertrouwen op Hem geeft reden om dit feest van kwetsbaarheid en vreemdelingschap uitbundig te vieren! God spreidt immers dag aan dag zijn loofhut van vrede over ons uit.

Afhankelijkheid van God klinkt ook door in de bede tijdens Soekot om de eerste nieuwe regen. Soekot markeert immers eveneens het einde van de droge periode. Niet voor niets is het gebed om regen ook opgenomen in de liturgie van Soekot. Dit jaar viel de eerste regen inderdaad nog tijdens Soekot!

Een vol feest

Soekot is een typisch *composite feast*, een samengesteld feest waarbij de diverse betekenislagen elkaar overlappen: een oogstfeest en een

herinneringsfeest van de woestijnreis. Dat is helemaal het geval als je bedenkt dat op de laatste dag van Soekot ook nog eens het feest van Thora wordt gevierd, *Simchat Thora*. Niet verwonderlijk dan ook dat rabbijn Adam Frank van de 'conservative' Moresjet Jisra'el-synagoge er in zijn *derasja* – preek – op inging. Hij zag in het feest twee grondlijnen van het jodendom bijeenkomen: enerzijds de rituele zijde, die bijvoorbeeld tot uitdrukking wordt gebracht in de *loelav*-bundel die moet worden samengesteld precies zoals in Leviticus bevolen is en moet worden gebruikt tijdens de synagogedienst precies zoals het in de rabbijnse literatuur is voorgeschreven. Anderzijds is er de historische zijde, de herinnering aan de woestijnreis en de leefcondities in de periode, een verwijzing naar dat wat werkelijk gebeurde in de geschiedenis van Israël. Zo ziet Frank enerzijds het werkelijke gebeuren, in het verleden en heden, en anderzijds het rituele, de verbeelding en de cultische vorm, in Soekot nauw op elkaar betrokken. Mitswa, de religieuze plicht, het ritueel, en *ma'ase*, het gebeuren in de wereld en de betrokkenheid daarop, vormen de twee brandpunten voor de Jood, waartussen hij een goddelijke eenheid ervaart. Dat maakt Soekot niet alleen tot het feest van afhankelijkheid van God, maar tevens tot het feest van verantwoordelijkheid nemen voor de wereld – via de oogst, via het gehoorzamen aan God als in de woestijnreis. Kwetsbaar en afhankelijk, maar tegelijkertijd gehoorzaam en werkzaam!